

РЕЦЕНЗІЯ

DOI: 10.18372/2307-9061.72.19088

С. Я. Лихова,

доктор юридичних наук, професор

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4755-7474>

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ: ГЕНЕЗА ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Із запровадженням інституту негласних слідчих (розшукових) дій до системи кримінального процесу України безперечно зросла ефективність роботи правоохоронних органів на етапі збирання доказів. Негласні форми одержання інформації являють собою складну систему слідчих дій, яка має застосовуватися в обмежених випадках та з додержанням чітких інструкцій щодо проведення задля додержання основоположних прав і свобод людини і громадянина.

На сьогодні конфіденційні способи отримання інформації, що мають відношення до кримінального судочинства, визнані ЄСПЛ ефективним засобом боротьби зі злочинністю, оскільки відповідають ст. 6 ЄКПЛ – права на справедливий суд.

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, спеціального апаратного та програмного забезпечення, їх розповсюдження та доступність, постійна еволюція та оцифрування різноманітних сфер життя призвели до зміни підходів до розуміння місця та значення НС(Р)Д у системі доказів, належного нагляду та контролю за її реалізацією та ефективних механізмів, а також необхідності забезпечення прав і свобод людини та громадянина під час її проведення і використання її результатів.

Слід вказати, що рецензована монографія «Теоретико-прикладні засади негласних слідчих (розшукових) дій: генеза та перспективи розвитку»¹ кандидата юридичних наук, професора кафедри кримінального права та процесу Національного авіаційного університету Бабікова Олександра Петровича, дає базоване і послідовне обґрунтування та виклад позицій, вказаних вище.

По-перше, дана монографія побудована на сучасних поглядах автора стосовно зародження інституту негласних слідчих (розшукових) дій та якого розвиток, які спираються на теоретичні та прикладні знання, в рамках яких знаходять втілення ефективного розслідування кримінальних справ з додержанням прав і свобод людини.

По-друге, автор дотримується новітніх вимог системи організації навчального процесу. Кримінальне процесуальне право є базовою навчальною дисципліною, яка обов'язково входить до планів і програм підготовки юристів у галузі знань 081 «Право». Структура монографії «Теоретико-прикладні засади негласних слідчих (розшукових) дій: генеза та перспективи розвитку» побудована з урахуванням навчальної програми «Національного авіаційного університету», яка відповідає новим акредитаційним стандартам Міністерства освіти і науки України, а також зазначеної новизни концептуальних позицій автора, що позначилося на логічності, послідовності та обсязі інтерпретації праць інших вчених.

По-третє, автору вдалося лаконічно та влучно підкреслити основні та проблемні моменти даної тематики з використанням ділової, при цьому зрозумілої кожному мови, що значно полегшує пошук необхідних читачу елементів та засвоєння матеріалу.

¹ Бабіков О.П. Теоретико-прикладні засади негласних слідчих (розшукових) дій: генеза та перспективи розвитку / Наук.-дослід. ін-т публіч. права. Київ: Норма права, 2024. 446 с.

Слушним видається викладання матеріалу стосовно відображення практико-прикладних проблем проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а саме: а) теоретико-методологічних основ проведення; б) історико-правові передумови інституалізації НС(Р)Д; в) мети, завдання та функціональної спрямованості; г) європейських стандартів, які імплементовані в систему національних НС(Р)Д.

Зокрема, на теперішній час актуальним залишається відображення у розділі III – «Забезпечення допустимості результатів НС(Р)Д як доказів у кримінальному провадженні» оцінка допустимості результатів проведення негласних форм одержання інформації для використання у кримінальному провадженні, оскільки під час їх проведення порушення прав людини є досить частим явищем.

У монографії повніше розкриваються питання, котрі в вже існуючих працях розкриті не повністю, або взагалі відсутні. Серед них зокрема питання щодо:

- розбір найдавніших пам'яток історії задля відслідковування зародження інституту НС(Р)Д;
- судового контролю за дотриманням гарантій та законних інтересів особи під час проведення НС(Р)Д;
- наведення нових класифікацій НС(Р)Д;
- аналіз такого негативного явища як провокація під час проведення НС(Р)Д.

Таким чином, варто зазначити, що монографія «Теоретико-прикладні засади негласних слідчих (розшукових) дій: генеза та перспективи розвитку», підготовлена кандидатом юридичних наук, професором кафедри кримінального права та процесу Національного авіаційного університету О.П. Бабіковим, являє собою завершений навчальний продукт, який підготовлений на високому науковому та навчально-методичному рівні і рекомендується до друку. Дана монографія буде корисна для працівників правоохоронних органів, викладачів та студентів.